

PROFETISK KAMP FÖR NATIONENS PÅNYTTFÖDELSE: POLITISKA IDÉER HOS FÖREBEDJARE FÖR SVERIGE*

TOMAS POLETTI LUNDSTRÖM

Uppsala universitet

tomas.u.lundstrom@teol.uu.se

ABSTRACT ☘ Förebudjare för Sverige var under 1976–1986 ett väckelsekristet nätverk som genom profetisk klarsyn och gemensam bön ville kontrollera den andliga, moraliska och politiska utvecklingen i landet. I kristen press och litteratur har nätverket och dess företrädare sedan 1980-talet emellanåt omtalats som banbrytande inspiratörer. Nätverket har också gjort avtryck i internationella sammanhang. Genom en tematisk textanalys av deras nyhetsbrev och litteratur framgår att Förebudjare för Sverige utvecklade en evangelikal och karismatisk politisk filosofi baserad på en konspirationsteoretisk världsbild inspirerad av antisemitisk litteratur och auktoritärt idégods. Föreställningarna kombinerades med en betoning på nationens pånyttfödelse och försvar, varför denna sammanslutnings politiska ideologi kan beskrivas som en väckelsekristen radikalnationalism. ☘

INLEDNING

I slutet av augusti 1976 inbjöd pingstpastor Kjell Sjöberg (1933–1997) en grupp väckelsekristna ledare till två bönedagar på en retreatgård i Stock-

*Forskningen som lett fram till dessa resultat har finansierats av Vetenskapsrådet genom projektet ”Frikyrkan och Förintelsen”, med bidragsnummer 2023-05978. Författaren vill rikta ett särskilt tack till Per Hammarström för kommentarer.

holms skärgård. Sammankomsten blev startskottet för en rörelse som snart därefter fick namnet *Förebedjare för Sverige*. Den lilla föreningen skulle komma att få inflytande på tänkandet inom den karismatiska grenen av den svenska väckelserörelsen, inte minst vad gäller politisk filosofi. Denna artikel genomlyser detta tänkande och visar hur den evangelikala politik som Förebedjare för Sverige propagerade för kan sägas höra hemma i en bredare radikalnationalistisk idétradition.

Forskning om den svenska väckelserörelsens politiska uttryck är begränsad till sin omfattning. Under 1970-talet avrundades ett forskningsprojekt om folkrörelserna i Sverige – det vill säga väckelserörelsen, nykterhetsrörelsen och arbetarrörelsen – och deras påverkan på den demokratiska utvecklingen i landet. I sin sammanfattande analys av projektet slog historikern Sven Lundqvist fast att väckelserörelsen och de övriga folkrörelserna haft ”en mycket viktig funktion i samhällsomvandlingen”.¹

Under de efterföljande decennierna utfördes mätningar om politiska attityder bland ”religiösa väljare” i Sverige som bland annat visade att en majoritet av denna grupp var mer positivt inställd än befolkningen som helhet till flyktingmottagande, satsningar ”på ett miljövänligt samhälle” och till att förbjuda all svensk vapenexport.² Från en studie av data från år 2002 drog statsvetaren Magnus Hagevi senare slutsatsen att kristna i mindre utsträckning än befolkningen i övrigt då kunde tänka sig rösta på Sverigedemokraterna.³

Samtidigt finns kvalitativ forskning som komplicerat bilden; andra politiska strömningar har återkommande uttryckts av inflytelserika röster inom den svenska väckelserörelsen. I studier från både 2012 och 2023 framgår exempelvis hur den inflytelserika väckelsekristna dagstidningen *Världen idag* publicerat ledartexter med radikalnationalistisk tematik, antimuslimska idéer, konspirationsteoretiska tankefigurer och en strävan

¹ Sven Lundqvist, *Folkrörelserna i det svenska samhället 1850–1920* (Uppsala: Uppsala universitet, 1977), 216.

² Ulf Bjereld och Mikael Gilljam, ”Vad vill de kristna väljarna? Religionens betydelse för människors åsikter i politiska sakfrågor”, *Statsvetenskaplig tidskrift* 94/2 (1991), 149–159.

³ Magnus Hagevi, ”Xenophobic Opinion, a Populist Radical Right Party, and Individuals with Different Religious Contexts in Sweden”, *Journal of Church and State* 60/3 (2018), 449–471.

efter ”evangelikal överhöghet”.⁴ Det samlade kunskapsläget visar därmed på en något splittrad bild; det går inte slå fast att någon enskild politisk linje varit helt dominerande bland de väckelsekristna i Sverige. I stället verkar de politiska uttrycken i denna miljö vara både mångfacetterade och föränderliga, även om kvantitativa mätningar visat att en majoritet av de väckelsekristna varit orienterade mot den politiska mitten.⁵

Om den *svenska* väckelserörelsens politiska dimension hamnat i sky-mundan i sociologiska och historiska studier har den politiska utvecklingen bland evangelikala i USA fått betydligt mer fokus, inte minst efter Donald Trumps seger i presidentvalet 2016 och de händelser som följt i dess spår. Flera studier har visat hur karismatisk evangelikal teologi fungerat som möjliggörare för orienteringen av den amerikanska politiska mittfåran i riktning mot radikalnationalistiskt tankegods.⁶ Den i sammanhanget tongivande teologen André Gagné har exempelvis demonstrerat hur karismatiska evangelikala företrädare liknat Donald Trump med den persiske kejsaren Kyros den store, som i Esras bok beskrivs som den som befriade Israels folk från exilen efter en ingivelse från Gud. Hos profeten Jesaja kallas Kyros för ”Herrens smorde” och tilltalas av Gud med orden:

Jag är Herren, ingen annan finns,
ingen är Gud utom jag.
Jag rustar dig till strid,
fastän du inte känner mig.⁷ (Jes 45:5)

⁴ Kristian Steiner, ”The Image of Islam and Muslims in Swedish Radical Christian Press”, *Journal of Religion in Europe* 5/2 (2012), 192–222; Tomas Poletti Lundström, ”Evangelical Supremacy: Political Thought in a Swedish Revivalist Newspaper”, *Nordic Journal of Religion and Society* 36/2 (2023), 81–94.

⁵ Se också Magnus Hagevi, ”Förändrade partipreferenser”, i *Ett glödande arv: Väckelserörelse, omvändelse och demokrati*, red. Fredrik Wenell (Stockholm: Libris, 2023), 213–251.

⁶ Se till exempel Kristin Kobes du Mez, *Jesus and John Wayne: How White Evangelicals Corrupted a Faith and Fractured a Nation* (New York: Liveright, 2020); Damon T. Berry, ”Voting in the Kingdom: Prophecy Voters, the New Apostolic Reformation, and Christian Support for Trump”, *Nova Religio* 23/4 (2020), 69–93; S. Jonathon O'Donnell, *Passing Orders: Demonology and Sovereignty in American Spiritual Warfare* (Fordham: Fordham University Press, 2021); John Fea, *Believe Me: The Evangelical Road to Donald Trump* (Grand Rapids: Eerdmans, 2018).

⁷ Bibel 2000 används om inget annat anges.

Trump kunde på detta sätt ses som en av Gud smord presidentkandidat, trots att hans personliga moral framstod som apart i det evangelikala sammanhanget – trots att han inte kände Gud. Om Gud under Bibelns tid kunnat kalla en persisk hednakejsare för att rädda sitt folk kunde Gud också kalla en misogyn mediepersonlighet att utföra sin vilja – även om denne var ful i mun. Gagné menar att denna tolkning kombinerades med en längre teologisk tanketradition om politisk makt i USA, vilket möjliggjorde för fromma kristna att ta ställning för såväl Donald Trump som hans radikalnationalistiska program.⁸

Att evangelikal karismatik och lovsång kombinerats med radikalnationalistiskt politiskt tänkande blev synligt exempelvis under stormningen av den amerikanska kongressbyggnaden den 6 januari 2021.⁹ Denna utveckling har beskrivits som främmande av flera svenska väckelsekristna kommentatorer. Kyrkohistorikern Joel Halldorf har exempelvis understrukit hur stora de politiska skillnaderna varit mellan den svenska väckelsen och amerikansk evangelikalism.¹⁰ Som vi ska se i denna artikel har emellertid karismatik och radikalnationalism haft beröringspunkter också i svensk väckelsekristendom. Genom att analysera en sammanslutning som primärt verkade under 1980-talet kan konturer av en specifik karismatisk – och kontroversiell – politisk teologi spåras flera decennier bakåt också i den svenska väckelserörelsen.

BAKGRUND

Den svenska väckelserörelsen är en samlingsbeteckning på de olika kyrkor, samfund och församlingsnätverk med bakgrund i de protestantiska förnyelseströmningar som fick stort genomslag i Sverige från omkring mitten av artonhundratalet till de inledande årtiondena av nit-

⁸ André Gagné, *American Evangelicals for Trump: Dominion, Spiritual Warfare, and the End Times* (London: Routledge, 2024).

⁹ Matthew D. Taylor, *The Violent Take It by Force* (Minneapolis: Broadleaf Books, 2024).

¹⁰ Joel Halldorf, "Populistisk trumpism eller socialliberalt frisinne? Politik i amerikansk evangelikalism och svensk frikyrklighet", *Statsvetenskaplig tidskrift* 123/4 (2021), 717–734.

tonhundratalet. Till dessa brukar man bland andra räkna de så kallade nyevangeliska fromhetstraditionerna – som fanns både inom och utanför Svenska kyrkan – samt baptismen, helgelserörelsen och pingstväckelsen. Den sistnämnda nådde svensk mark 1906 och kom med tiden att växa till en tongivande samhällsaktör.¹¹

Pingströrelsen bestod ursprungligen av självständiga församlingar utan något formellt ledarskap på riksnivå. I praktiken fungerade dock Filadelfiaförsamlingen i Stockholm, och i synnerhet dess pastor Lewi Pethrus (1884–1974), som Pingströrelsens andliga spjutspets.¹² När Pethrus dog, år 1974, samlade Pingströrelsen omkring 100 000 medlemmar över hela landet. Rörelsen hade då också hunnit starta en rad olika förlag, tidskrifter, dagstidning, radiostationer, en bank och ett politiskt parti.

Att Pingströrelsens starke man engagerade sig i politiken och använde sin plattform som ledare och pastor för att stärka sin politiska inriktning var inte okontroversiellt. Författaren Sven Lidman (1882–1960), som länge var Pethrus närmaste medarbetare, varnade strängt från allt samröre med det som hörde det åsiktspolitiska ”gläfsset” till.¹³ Men Pethrus stod på sig. År 1944 skrev han att det ”moraliska förfallet” och ”avkristningen” riskerade att ”ödelägga vårt folk”, och fortsatte:¹⁴

För en tjugu, tjugufem år sedan talade vi icke så mycket om samhällsfrågor ... Vår egen ställning till samhället och samhällets till oss var en annan än nu ... Men i dag äro förhållandena helt annorlunda. Vi äro icke så få längre. Vi ha vuxit till en stor skara. Vi äro också erkända på ett helt annat sätt. Man visar oss förtroende. Nu betyda vi något.¹⁵

¹¹ För en översiktlig genomgång av väckelserörelsens sociala historia, se Tomas Poletti Lundström, ”Väckelserörelsen”, i *Sociala rörelser i Sverige: Politisk aktivism från 1945 till idag*, red. Jan Jänte, Måns Lundstedt och Magnus Wennerhag (Lund: Studentlitteratur, kommande).

¹² Joel Halldorf, *Biskop Lewi Pethrus: Biografi över ett ledarskap* (Skellefteå: Artos, 2017); Andreas K. G. Thörn, *En framgångsrik främling: Filadelfiaförsamlingen i Stockholm: Självbild i historieskrivning och verksamhet 1910–1980* (Örebro: Örebro universitet, 2014).

¹³ Sven Lidman, ”Alldeles som under den första tiden”, *Evangelii Häreld* 23 (1947), 538.

¹⁴ Lewi Pethrus, *Given kejsaren vad kejsaren tillhör* (Stockholm: Filadelfia, 1944), 14–15.

¹⁵ Pethrus, *Given kejsaren*, 22.

År 1964 etablerade Pethrus tillsammans med en grupp andra personer slutligen det politiska parti som idag heter Kristdemokraterna. Udden var då huvudsakligen riktad mot det som Pethrus och andra under lång tid benämnt som "avkristningen" av det svenska samhället: en liberaliserad syn på samlevnadsfrågor, att "smutslitteratur" tilläts säljas, att ämnet "kristendomskunskap" skulle omvandlas till "religionskunskap" i den nya läroplanen. Sverige måste vara och förbli ett kristet land, menade Pethrus. Det svenska folket skulle räddas från ödeläggelse.¹⁶

Omkring ett decennium senare gav Kjell Sjöberg och dennes bror Stanley (f. 1936) ut en bok som uttryckligen knöt an till Pethrus efterfrågan av en kristen politik. Boken fick en titel som bar ett glasklart budskap: *Gud ska styra Sverige*.¹⁷ Bröderna Sjöbergs far, Tage Sjöberg (1901–1966), hade varit medarbetare till Lewi Pethrus i Filadelfiakyrkan i Stockholm innan han sänts till utlandet i missionstjänst. Tage Sjöberg arbetade sedan under många år i ett flertal länder, bland annat Pakistan. I Pakistan kom också hans äldste son, Kjell Sjöberg, att arbeta som missionär under 1960-talet.¹⁸ Efter att Kjell Sjöberg återvänt till Sverige blev han år 1974 anställd som pastor och föreståndare för pingstförsamlingen i Järfälla.

Kjell Sjöberg var dock inte endast lokal församlingsledare. Han fungerade också som pionjär och inspiratör för en förnyelsevåg som svepte över de väckelsekristna sammanhangen i Sverige under denna tid: *den karismatiska väckelsen*. Under 1960-talet spreds den främst i historiska kristna kyrkor, som anglikanska och katolska kyrkan, men under 1970-talet gjorde den sitt intåg i evangelikala sammanhang världen över. Här sammanföll den också med andra förnyelsestämningar vid samma tid, bland annat den så kallade Jesusrörelsen – känd för att ha tagit intryck av tidens mot- och hippiekultur bland unga. Det märktes genom att delar av den karismatiska rörelsen utvecklade ett intresse för sociala och politiska

¹⁶ För mer om detta, se Markus Lundström och Tomas Poletti Lundström, "Lewi Pethrus och radikalnationalismen", *Personhistorisk tidskrift* (kommande).

¹⁷ Kjell Sjöberg och Stanley Sjöberg, *Gud ska styra Sverige* (Örebro: Evangeliipress, 1976).

¹⁸ Bengt Sjöberg, *Guds bönegeneral: En biografi om Kjell Sjöberg* (Hällefors: Gospel Media, 2004), 9, 45–46.

frågor; experiment med kommunitetsliv, egendomsgemenskap och asketism var aspekter av detta.¹⁹

Den karismatiska väckelsen utmärktes dock främst av ett intensifierat intresse för att troende ("pånyttfödda") kristna skulle kunna ta del av Guds heliga andes "gåvor" (gr. *charismata*): en uppsättning tillgångar som bland annat möjliggjorde för den troende att tala nya språk ("tungotal"), få och dela med sig av kunskap som tidigare inte varit känd ("kunskapens ord"), kanalisera gudomligt helande från sjukdom eller upptäcka och fördriva onda andemakter. Till Sverige färdades den karismatiska väckelsen genom ett antal inbjudna evangelister under 1960-talets sista år, bland annat amerikanen Kathryn Kuhlman (1907–1976) som på inbjudan av Lewi Pethrus besökte Stockholm, Göteborg och Jönköping 1969. Samma år översatte och utgav Lewi Pethrus förlag Kuhlmans bok *Jag tror på underverk*.²⁰

Enligt en av rörelsens frontfigurer i Sverige centrerades det tidiga skeendet av den karismatiska väckelsen under 1970-talet till en handfull församlingar i Stockholmsområdet. Bland dessa utmärktes särskilt Citykyrkan, där Stanley Sjöberg var pastor, och Kjell Sjöbergs pingstförsamling i Järfälla.²¹ Järfällaförsamlingen bestod av ett hundratal engagerade medlemmar där enskilda tog en rad initiativ som kom att bli viktiga i den svenska väckelserörelsen, bland annat uppstarten av organisationen Ungdom med uppgift (UMU, en del av en global evangelikal missionsrörelse, Youth With a Mission) och ett bokförlag kallat Salt & ljus (sedermera XP Media, utgivare av bibelöversättningen Svenska Folkbibeln).²²

1997 avled Kjell Sjöberg efter en tids sjukdom, endast 64 år gammal. Han hade då blivit en centralfigur i den svenska karismatiska rörelsen. Enligt tidningen *Världen idag* har Kjell Sjöberg förblivit en inspiration "20

¹⁹ Denna aspekt av väckelseströmningarna under det tidiga 1970-talet är utforskad i mycket begränsad utsträckning. Utvecklingen tangeras i Torbjörn Aronson, *Guds eld över Sverige: Svensk väckelsehistoria efter 1945* (Uppsala: Livets ords förlag, 2005).

²⁰ Kathryn Kuhlman, *Jag tror på underverk* (Stockholm: Lewi Pethrus förlag, 1969).

²¹ Claes-Göran Bergstrand, *Den karismatiska väckelsen – vad hände?* (Handen: XP Media, 2018), 120–121.

²² Sjöberg, *Guds bönegeneral*, 103.

år efter sin bortgång”.²³ I ett tal på begravningen beskrev Livets ords pastor Ulf Ekman hur Kjell Sjöberg andligen förberett för väckelse i många länder: ”En sår och en annan skördar. Andra har arbetat och vi får gå in i deras arbete”.²⁴ Kjell Sjöberg gjorde också avtryck internationellt. Tre av hans böcker har översatts till engelska,²⁵ och 1993 bidrog han med ett kapitel till en antologi redigerad av den amerikanske teologen C. Peter Wagner.²⁶ Det är mot denna bakgrund som Kjell Sjöbergs initiativ Förebudjare för Sverige blir särskilt centralt som undersökningsobjekt.

FÖREBJUDJARE FÖR SVERIGE

Formellt etablerades Förebudjare för Sverige efter bönemötet för pastorer i Stockholms skärgård 1976. Enligt kyrkohistorikern Torbjörn Aronson blev organisationen ”en gemensam nämnare för stora delar av den karismatiska rörelsen i slutet av 1970-talet och början av 1980-talet”.²⁷ Flera av deltagarna kom från Pingströrelsen. Men här fanns också personer som var engagerade i karismatiska kretsar inom Svenska kyrkan, Svenska baptistsamfundet, Örebromissionen och en rad andra väckelsekristet orienterade sammanhang.²⁸

Under tidig höst 1976 gav den nya föreningen ut första numret av *Bönebrevet*, ett återkommande nyhetsblad som med tiden fick omkring 9 000 prenumeranter vilka tillsändes en handfull nummer per år fram till senhösten 1986.²⁹ Särskilt tongivande i föreningen var Kjell Sjöberg, som

²³ Emelie Björhag, ”Bönegeneralen’ som inspirerar 20 år efter sin bortgång”, *Världen idag* (2017), online: <https://www.varldenidag.se/reportage/bonegeneralen-som-inspirerar-20-ar-efter-sin-bortgang/341916>.

²⁴ Citerad i Sjöberg, *Guds bönegeneral*, 204.

²⁵ Kjell Sjöberg, *Winning the Prayer War: Why and How to Pray for Where You Live* (Chicester: New Wine, 1991); Kjell Sjöberg, *Restoration: A Direction for Prayer* (Chicester: New Wine, 1995); Kjell Sjöberg, *The Prophetic Church* (Chicester: New Wine, 1998).

²⁶ Kjell Sjöberg, ”Spiritual Mapping for Prophetic Prayer Actions”, in *Breaking Strongholds in Your City: How to Use Spiritual Mapping to Make Your Prayers More Strategic, Effective, and Targeted*, red. C. Peter Wagner (Ventura: Regal Books, 1993).

²⁷ Aronson, *Guds eld*, 187.

²⁸ Se till exempel Bergstrand, *Den karismatiska väckelsen*.

²⁹ Sven Nilsson, *Steget före: Berättelsen om Kjell Sjöberg* (Uppsala: Livets ords förlag, 2001), 17.

bidrog med texter i nästan varje enskilt bönebrev och vars böcker marknadsfördes av Förebedjare för Sverige.

Det huvudsakliga undersökningsmaterial som ligger till grund för denna studie omfattar alla nummer av bönebrevens samt Kjell Sjöbergs förlagsutgivna litteratur. Materialet har bearbetats genom tematisk textanalys, en systematisk kodning och analys för att identifiera återkommande teman, idéer och mönster i texterna.³⁰ Varje nummer av bönebrevens omfattade omkring fyra till åtta sidor och innehållet bestod huvudsakligen av undervisande och uppmanande texter. Dessa inkluderade teologiska utläggningar och reflektioner över bibeltexter, andliga frågor och uppmaningar till läsarna att engagera sig i olika böneaktiviteter. Brevens innehöll också nyheter och rapporter om händelser och konferenser samt listor över olika böneämnen. Därtill återkom litteraturtips från redaktionen och annonsering från andra organisationer.

I centrum för Förebedjare för Sveriges budskap var idén om att man verkade i en profetisk tradition. Genomgående i bönebrevens stod en tanke om att profetisk klarsyn var avgörande för att både *förstå* och *bemöta* de andliga hot som skribenterna ansåg riktades gentemot Sverige. Genom nyhetsutskicken sökte Förebedjare för Sverige mobilisera troende kristna att delta i en andlig strid med profetiska förtecken. Det profetiska synsättet innebar att bönebrevens i hög grad kretsade kring politiskt orienterade idéer som kan sammanfattas i fem ämnen: (1) att det moderna västerländska och svenska samhället var under attack från en satanisk sammansvärjning; (2) att denna sammansvärjning särskilt riktade in sig på ett antal politiska "ödesfrågor"; (3) att sammansvärjningen behövde mötas med en aggressiv andlig krigföring från förebedjarna och de troende, 4) att de troende skulle överta kontrollen av den politiska makten tillsammans med Gud och (5) att det behövdes en profetisk klarsyn för att möjliggöra att den svenska nationen kunde bli född på nytt. Det är till dessa fem politiska ämnen vi nu vänder uppmärksamheten.

³⁰ Virginia Braun och Victoria Clarke, *Thematic Analysis: A Practical Guide* (Los Angeles: SAGE, 2022).

EN SATANISK SAMMANSVÄRJNING

”Finns det en världsregering med ett program för övertagande av makten över hela världen?” frågade sig Kjell Sjöberg i inledningen till sin bok *Låt varna er*, utgiven 1983.³¹ Frågeställningen blev delvis vägledande också i de bönebrev som Förebedjare för Sverige skickade ut till karismatiska och väckelsekristet troende.

Vi får inte rösta in politiker i riksdagen som gett upp hoppet för Sverige och som redan sålt sig till tanken på en världsregering ... Därför bör vi ställa frågor till dem om deras lojalitet till Sverige ... Den nya världsordningen kommer inte på oss genom arméernas erövring av världen utan genom affärsmännens, bankmännens och politikernas samordning av hela världens ekonomi, då de förråder nationernas frihet ... Vi måste bedja om politiker som kan vara ett skydd mot internationella sammansvärn timer, där vårt lands frihet står på spel.³²

I *Låt varna er* byggde Kjell Sjöberg ett omfattande argument om att sådana internationella sammansvärn timer hade riktat in sig på att underminera kristna värderingar och samhällen under flera hundra år. Boken var en genomgång av hur flera mer eller mindre hemliga sammanslutningar strålade samman genom frimurargrupper med förkärlek för ockult spiritualitet. I boken angav Kjell Sjöberg att han byggde sin framställning på annan litteratur. I ett kapitel om Illuminati, som utgör ett slags mittpunkt i boken, refererade han till fyra huvudsakliga källor. Tre av dessa – *Fourth Reich of the Rich* (1976) av amerikanen Des Griffin (f. 1934), *Pawns in the Game* av den kanadensiske sjöofficeren William Guy Carr (1895–1959) och *Warning* (1980) av den nyzeeländska pingstpredikanten Barry R. Smith (1933–2002) – menar sig avslöja en satanistisk världskonspiration kopplad till frimurarsällskapet Illuminati, grundat på 1700-talet.

Böckerna som Sjöberg baserade sin utläggning på förfäktade idén att Illuminati i hemlighet kontrollerade världen genom ett virrvarr av judiska maktlystna rabbiner, bankirer och ledare som sedan flera sekler intrigerat

³¹ Kjell Sjöberg, *Låt varna er!* (Handen: Salt&Ljus, 1983), 10.

³² Kjell Sjöberg, ”Hotet mot Sveriges frihet?”, *Förebedjare för Sverige: Bönebrev 3* (1982).

för att krossa kristendomens ställning. Som bevis hänvisade författarna till den ökända antisemitiska förfälskningen *Sions vises protokoll*, publicerad första gången 1903. I Griffins bok ingår ett över tjugo sidor långt utdrag från "protokollen",³³ medan Smith citerade den brittiske fascisten A. K. Chestertons (1899–1973) bedömning av den antisemitiska konspirationsteorin som ett "profetiskt uttalande".³⁴ Hos Guy Carr beskrevs genomgående den tänkta konspirationen som "det judiska Illuminati"; en organisation som antogs "verkställa de instruktioner som Lucifer givit till överstepräster under deras kabbalistiska riter".³⁵

Omkring två decennier senare noterade en av hans nära medarbetare och livstecknare gillande att Kjell Sjöberg "plöjt djupt i den litteratur som hänvisas i litteraturförteckningen" till *Låt varna er*.³⁶ Denna djupdykning märktes också i de tre kapitel som uttryckligen handlade om kabbalism och judar i boken. Judarna var Guds folk menade Kjell Sjöberg, men eftersom de hade ett speciellt ansvar och en "speciell förmåga att tänka globalt", ansåg han att det var särskilt viktigt att klarlägga när judar "gått in i hemliga ordnar" och "fallit i avgudadyrkan".³⁷

Judarna har i Guds ögon en särställning bland folken. Men det är ingenting att vara avundsjuk över. Särställningen ger dem ett större ansvar, då de står inför vägval. De måste hela tiden välja mellan att bli till välsignelse och att bli till förbannelse. Alla deras beslut har konsekvenser för andra folk. När de fattat felaktiga beslut, har Gud dömt dem hårdare än andra folk ... Profeterna i Gamla testamentet ger så noggranna beskrivningar över Antikrists personlighet, att det inte borde vara någon tvekan, om han är en person eller ett politiskt system. Vet man inte skillnaden, finns det en stor risk, att man kommer att ta fel ... När jag märker, att somliga judar är mer hemma i den kabbalistiska litteraturen än i Gamla testamentets profetböcker, ökar min oro.³⁸

³³ Des Griffin, *Fourth Reich of the Rich* (South Pasadena: Emissary Publications, 1976), 198–222.

³⁴ Barry R. Smith, *Warning* (Adelaide: Smith Family Evangelism, 1980), 77.

³⁵ William Guy Carr, *Pawns in the Game* (e-bok; Willowdale: Federation of Christian Laymen, 1958), kapitel 3.

³⁶ Nilsson, *Steget före*, 110.

³⁷ Sjöberg, *Låt varna er!*, 133, 135.

³⁸ Sjöberg, *Låt varna er!*, 133–135.

Idén om att Satansdyrkande kabbalistiska judar konspirerat med frimurare för att förbereda antikrists herravälde växte fram under 1800-talet och fick stor spridning i såväl Centraleuropa som rysktalande områden.³⁹ Denna kristna variant av konspirationsteorierna om judar sammanfogades med den mer politiskt orienterade antisemitismen under det sena 1800-talet.⁴⁰ Den tyska journalisten Wilhelm Marr (1819–1904), som var först med att popularisera begreppet antisemitism år 1879, menade att den judiska rasen stod i krig mot den germanska rasen. Det var denna rasorienterade variant av antisemitism som sedermera blev bärande för de tyska nationalsocialisterna och utvecklingen i Europa under 1930- och 1940-talen. Den kristet orienterade varianten, där idén om sambandet mellan judar och Satan var mer centralt, frodades därför starkast i andra kontexter. Inte minst bland nordamerikanska protestanter, där de mest välkända är Ku Klux Klan och den så kallade identitetskristna teologi som menar att judar är avkomma från ”ormens säd”.⁴¹ I *Låt varna er* refererade Kjell Sjöberg till litteratur hemmahörande i just en sådan kristet orienterad antisemitisk och konspirationsteoretisk fåra av den nordamerikanska protestantismen.⁴²

I Förebedjare för Sveriges nyhetsbrev återkom olika artiklar som varnade för Satans inflytande för att få till stånd en ”världsregering” och en ”antikristlig sammansvärjning” som låg bakom förfallet inom det svenska folket och den svenska lagstiftningen. Ett antal ”ödesfrågor” pekades ut i bönebreven som särskilt allvarliga för den svenska nationen. En av dessa

³⁹ Marina Aptekman, ”Kabbalah, Judeo-Masonic Myth, and Post-Soviet Literary Discourse: From Political Tool to Virtual Parody”, *The Russian Review* 65/4 (2006), 659–660.

⁴⁰ Gavin I. Langmuir, *History, Religion, and Antisemitism* (London: Tauris, 1990).

⁴¹ För en introduktion till identitetskristen teologi och ideologi, se Michael Barkun, *Religion and the Racist Right: The Origins of the Christian Identity Movement* (Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1997).

⁴² Här var han inte ensam i den svenska väckelserörelsen. För fler exempel från tidigare perioder, se Per Hammarström, ”Israels omvändelse som jordens fulländning: Antijudiskhet och antisemitism i Missionstidning för Israel 1874–1885”, in *Makt, myter och historiebruk: Historiska problem i belysning*, red. Stefan Dalin (Sundsvall: Mittuniversitetet, 2014), 123–142; Göran Gunner, *När tiden tar slut: Motivförskjutningar i frikyrklig apokalyptisk tolkning av det judiska folket och staten Israel* (Stockholm: Teologiska högskolan, 1996).

var "Israel" – i viss spänning gentemot den antisemitiska litteratur som Kjell Sjöberg hänvisat till i sin bok och tipsat om i bönebrevet. Satan hatar "den judiska nationen och inspirerar folk och länder till allt ont mot Guds egendomsfolk", menade en skribent.⁴³ När den palestinske ledaren Yassir Arafat (1929–2004) skulle komma på Sverigebesök under våren 1983 skrev man i bönebrevet att eftersom "vårt lands regeringsparti inbjudit denna organisations ledare Yassir Arafat på officiellt besök står vi inför det klara faktum att vi, enligt Guds ord, leker med vår egen förintelse".⁴⁴ Två år senare skickade nätverket ett brev till statsminister Olof Palme (1927–1986), med uppmaningen om att flytta Sveriges ambassad från Tel Aviv till Jerusalem eftersom de ansåg att det var "avgörande för Sveriges framtid hur vi ställer oss till Israel och det judiska folket".⁴⁵

Frågan om Olof Palmes relation till Israel och Palestina var ett återkommande huvudbry för *Förebedjare för Sverige*. I samband med Arafats besök 1983 hade nätverket samlats till en bönevecka där en profetia uttalades:

Så skall skott ljuda och terroristdåd ske i ert lands huvudstad. Och jag vill att ni från den här stunden skall minnas att det ris man bundit, och den öppning man har berett skall komma tillbaka över ledningen själv. Skott, som skall ge genljud i Norden genom terroristaktivitet, skall sätta punkt och skapa förvirring på ett sätt man aldrig anat.⁴⁶

Två veckor efter att Palme sköts till döds i Stockholm vårvintern 1986 noterade Kjell Sjöberg att profetian som uttalats tre år tidigare torde ha syftat på mordet. "Herren arbetar med större tidsmarginaler än vad vi har. Jag trodde detta profetiska budskap gällde tidpunkten för Arafats besök. Herren gav en lång nådatid", skrev han i bönebrevet. I en intervju ett år

⁴³ Per-Inge Storm, "Ödesfrågor för Sverige", *Förebedjare för Sverige: Bönebrev 4* (1981).

⁴⁴ "Yassir Arafat på besök", *Förebedjare för Sverige: Bönebrev 1* (1983). Ingen författare är angiven på artikeln, vilket är återkommande för texter i *Bönebrev*.

⁴⁵ "Brev till Olof Palme", *Förebedjare för Sverige: Bönebrev 4* (1985).

⁴⁶ Profetian citeras i Nilsson, *Steg för steg*, 26. Se också Sune Olofson, "Palmeutredare synar religiösa grupperingar", *Svenska Dagbladet* (1987).

senare underströk han budskapet: ”Inbjuder man till terrorism, så får man också skörda terrorism. Det är en andlig lag, vi såg faran i tid”.⁴⁷

DE POLITISKA ÖDESFRÅGORNA

Innan en befrielseerörelse mot sammansvärjningsshotet kan äga rum, måste uppvaknandet ske hos enskilda individer. Uppvaknandet är våldsamt och omtumlande, men det är meningslöst om det sker i fruktan. Uppvaknandets mening måste vara att få oss att tänka med en större klarhet, när vi befrias från manipulationer och målmedveten nedsövning. Planen för befrielsen måste födas profetiskt och vara grundad i Guds ord och ledas under Kristi herravälde som en strid för hans messias-rike.⁴⁸

Den svenska nationen var enligt Kjell Sjöberg under attack från en satanisk sammansvärjning. Detta märktes enligt skribenterna i bönebrevet främst i ett antal politiska ödesfrågor som förebedjarna måste uppmärksamma. Flera av dessa politiska ”ödesfrågor” hade sexualmoralisk karaktär; Förebedjare för Sverige fokuserade på homosexualitet, abort, pornografi och konst som man ansåg gestaltade förfallen sedlighet. En av de skribenter som företrädde nätverket vid deras arrangemang och återkommande bidrog med texter på detta tema var Harald Ljungström (1912–2010). 1939 hade han blivit utsedd till riksungdomsledare för Sveriges nationella förbund, en radikalnationalistisk organisation som under hans tid i ledarposition var öppet antisemitisk och hade en paramilitär gren kallad ”gråskjortorna” – uppbyggd som de tyska nationalsocialisternas stormavdelningar och de italienska fascisternas *squadristi*.⁴⁹ Under andra världskriget finansierades organisationens tidning *Dagsposten*, där Ljungström var skribent och aktieägare, med hjälp av ekonomiskt bidrag från den nationalsocialistiska tyska staten.⁵⁰ Knappt två decennier efter krigsslutet, 1964, deltog Ljungström i bildandet av Kristen demokratisk sam-

⁴⁷ Olofson, ”Palmeutredare”.

⁴⁸ Sjöberg, *Låt varna er!*, 10–11.

⁴⁹ Eric Wärenstam, *Högern, unghögern, nationalsocialismen: Sveriges nationella ungdomsförbund och Högerpartiet 1915–1935* (Stockholm: Stockholms högskolas historiska seminarium, 1960), 337–340.

⁵⁰ Heléne Löw, *Nazismen i Sverige 1924–1979* (Stockholm: Ordfront, 2004), 228.

ling, tillsammans med bland andra Lewi Pethrus – som var införstådd med Ljungströms förflutna.⁵¹ Vid riksdagsvalet 1964 blev Ljungström partiets förstanamn och var djupt engagerad i arbetet med att utforma dess första principprogram. Efter en kort tid, och efter att en serie artiklar i *Expressen* belyst och ifrågasatt Ljungströms bakgrund, lämnade han emellertid partiet och fortsatte sitt engagemang i andra sammanhang, bland annat i den svenskkyrkliga föreningen Kyrkobrodererna.⁵²

Det är höljt i dunkel när Kjell Sjöberg och Ljungström fick kontakt för första gången, men redan i det första bönebrevet 1976 bidrog den senare med en lång text som fick rubriken ”Upprop till Sveriges kristna”. I artikeln gick Ljungström igenom de frågor som han ansåg var särskilt bidragande till ”raseringen av vårt samhällsliv”: att en abortlag stiftats, att det juridiska äktenskapet förfallit till ett ”omedelbart uppsägbart kontrakt”, att de svenska skolorna hade en ”ateistisk eller i vart fall agnostisk inriktning”, att skolelever nu skulle få ta del av sexualundervisning, att förbudet mot ”sedesupplösande framställningar” tagits bort ur tryckfrihetsförordningen.⁵³

Särskilt upprörande ansåg Ljungström att avskaffandet av ”hädelseparagrafen” (formellt ”brott mot trosfrid”) år 1970 varit, och han uppmanade till bön för att de kristna som medverkat till dess avskaffande ”bekänner sin undfallenhetssynd”.⁵⁴ Enligt Ljungström behövde förebedjarna särskilt be för bifall åt en riksdagsmotion om att kristen tro inte skulle tillåtas ”smädas och förhånas” genom förlöjligande framställningar på ”teater och film”.⁵⁵ Senare under 1980-talet skrev han i bönebrevet om behovet av förhandscensur av ”filmer och videogram”.⁵⁶

⁵¹ ESON, ”Rådman Ljungström förläts vid dramatiskt KDS-möte”, *Dagens Nyheter* (Stockholm, 1964).

⁵² Martin Nykvist, *Alla mäns prästadöme: Homosocialitet, maskulinitet och religion hos Kyrkobrodererna, Svenska kyrkans lekmanaförbund 1918–1978* (Bibliotheca Historico-Ecclesiastica Lundensis; Lund: Lund University, 2019), 145–147.

⁵³ Harald Ljungström, ”Upprop till Sveriges kristna”, *Förebedjare för Sverige: Bönebrev 1* (1976).

⁵⁴ Ljungström, ”Upprop”.

⁵⁵ Harald Ljungström, ”Lagstiftning mot hädelse”, *Förebedjare för Sverige: Bönebrev 2* (1980).

⁵⁶ Harald Ljungström, ”Böncämnerna – Videocensur”, *Förebedjare för Sverige: Bönebrev 5* (1984).

Ljungström uppmanade också läsarna till bön ”mot legalisering av homosexuella äktenskap”, vilket enligt Ljungström skulle förstås som det ”definitiva steget in i det antikristliga samhället”.⁵⁷ Idéerna om homosexualitet hade bredare förankring hos Förebedjare för Sverige. I ett nummer år 1980 kallades samkönad kärlek för känslor som förvridits av ”pervertitetens andefurstar”.⁵⁸ Ett år senare beskrevs föregångaren till Pridefestivalen, *Homosexuella frigörelseveckan*, som en ”beklämmande tillställning” och i bönebrevet uppmanades läsarna att be för att ”många kristna ska vara närvarande [för att] kunna ge ett klart och frimodigt vittnesbörd” under arrangemanget.⁵⁹ Särskilt stark oro uttrycktes för förslag om en uppdaterad läroplan i grundskolan ”som fastslår att heterosexualitet och homosexualitet ska betraktas som likvärdiga”. Sådana politiska förändringar riskerade ”att föra Sverige in i en sodomi som förändrar hela vårt samhälle, och vad värre är, påkallar Guds vrede över vårt land”.⁶⁰

En relaterad sakpolitisk fråga gällde behovet av förbön och kristen handling för att påverka undervisningen i landets grundskolor och högre utbildningsinstanser. Nätverket uppmanade till bön för att ”allt fler kristna går in i tjänsten att avslöja ’mörkets gärningar’, både vad gäller förskolan, grundskolan samt högskola och universitet”.⁶¹ I samma artikel uppmanades också prenumeranterna att be för ”Nordiska journalisthögskolan”, en utbildningsverksamhet i Mullsjö som leddes av pingstvännen Sune Lyxell (1938–2012) och organiserades av stiftelsen Operation Scandinavia där Kjell Sjöberg och andra pingstpastorer ingick i styrelsen.⁶² Utbildningen sågs som ett tecken på hur ”kristna idéer skall få genomsyra högre utbildning och forskning” och att ”Gud genom sin Ande [tar] ut människor i rätt positioner” i samhällets olika sfärer.⁶³

⁵⁷ Harald Ljungström, ”Aktuella förbönsämnen”, *Förebedjare för Sverige: Bönebrev* 1 (1981).

⁵⁸ ”Förbönsämnen: Homosexuell församling?”, *Förebedjare för Sverige: Bönebrev* 2 (1980).

⁵⁹ ”Aktuella förbönsämnen”, *Förebedjare för Sverige: Bönebrev* 3 (1981).

⁶⁰ ”Böneämnen: Homosexutredningen”, *Förebedjare för Sverige: Bönebrev* 5 (1984).

⁶¹ ”Böneämnen: Våra skolor”, *Förebedjare för Sverige: Bönebrev* 3 (1985).

⁶² ”Nordisk journalisthögskola”, *Förebedjare för Sverige: Bönebrev* 3 (1983); För mer om Operation Skandinavien, se Karl N. Alvar Nilsson, *Svensk överklass och högerextremism under 1900-talet* (Stockholm: Federativs förlag, 2017).

⁶³ ”Böneämnen: Kristen högskoleutbildning”, *Förebedjare för Sverige: Bönebrev* 3 (1984).

ANDLIG KRIGFÖRING OCH VIKINGAANDA

Den tydligaste lösningen på hotet från den sataniska sammansvärjningen och förfallets politik som Förebedjare för Sverige propagerade för kallades för "andlig krigföring" och "bönevapnet".⁶⁴ Redan i första numret av bönebrevet beskrevs denna metod för att bemöta de antikristliga krafterna. I en osignerad text skrev man att andlig krigföring utgick från några verser ur Efesierbrevet:

Ty det är inte mot varelser av kött och blod vi har att kämpa utan mot härskarna, mot makterna, mot herrarna över denna mörkrets värld, mot ondskans andekrafter i himlarymderna. Ta därför på er Guds rustning, så att ni kan göra motstånd på den onda dagen och stå upprätt efter att ha fullgjort allt. (Ef 6:12–13)

I de tidiga numren av bönebrevet beskrevs den andliga krigföringen i första hand som ett försvarskrig:

Vi befinner oss i vårt land mitt i ett brinnande krig, ett andligt krig ... Ansvar för utgången av detta krig vilar enbart på oss som Guds församling och Jesu lärjungar. Vi är världens ljus och jordens salt. Det är bara vi som har Guds Ande i oss som har vapen som räknas i den andliga världen.⁶⁵

I ett efterföljande nummer skrev Kjell Sjöberg att "de heliga får vara landets beskydd" och fortsatte med att de kristna måste "bygga upp en mur kring Sverige" för att försvara nationen mot Satans attacker.⁶⁶ Idén utmynnade i att Förebedjare för Sverige började organisera en "bönevakt" för att andligen försvara landets gränser. Bönevakten var först indelad efter de militärområden som Försvarsmakten använde sig av. Med tiden utökade man den andliga gränsbevakningen genom att placera förebedjare på olika platser längs Sveriges gräns. Denna spatialisering av den andliga krigföringen förklarade man i bönebrevet med att det fanns både ett "inre" och ett "yttre" hot mot landet:

⁶⁴ "Andlig krigföring", *Förebedjare för Sverige: Bönebrev 1* (1976).

⁶⁵ "Upprop till bönevakt för Sverige", *Förebedjare för Sverige: Bönebrev 3* (1980).

⁶⁶ Kjell Sjöberg, "De heliga som är landets sköldar", *Förebedjare för Sverige: Bönebrev 2* (1980).

Vi har sagt det förut och säger det igen – Sverige är allvarligt hotat och står vid ett vägsval. Vi har nämnt om det inre hotet som kan sammanfattas i omoral, men vi har också den senaste tiden blivit kusligt medvetna om det yttre hotet. Främmande ubåtar runt våra kuster och mystiska långträdare på militärt övningsområde i södra Sverige ... Gud håller på att göra något mäktigt i landet. Han har lovat oss en stor väckelse och den är nu på väg. Därför är fienden vred och försöker på allt sätt sabotera Guds planer. Men vi ska stå på vår vaktpost som en mur runt omkring landet.⁶⁷

Med tiden intensifierades idén om andlig krigföring till att handla om mer än enbart försvar; omkring mitten av 1980-talet började nätverket tala om ett andligt anfallskrig. I september 1985 marknadsfördes Kjell Sjöbergs bok *Andliga vikingar* i bönebrevet. Artikeln om boken underströk vikten av att tänka expansionistiskt i den andliga krigföringen:

Vikingarna utmärkte sig av en obändig erövrarlust och aggressivitet som in jagade skräck i Europas folk. I dag vill Gud förvandla tama nordbor till andliga aggressiva ”vikingar” som drar i hårdnad för att utbreda Hans rike.⁶⁸

I boken använde Kjell Sjöberg en kombination av krigsberättelser från Gamla testamentet och texterna om Guds armé i Joel 2 med skildringar av vikingaräder och militärpsykologi för att visa hur den andliga krigföringen skulle utformas. Genom detta sökte Kjell Sjöberg visa hur ett andligt ”utrotningskrig” var eftersträfvansvärt:

Erövringen av Kanaans land var ett utrotningskrig emot ockultism. Det var absolut nödvändigt, att denna utrotning var total för att inte Guds folk skulle besmittas av de ockulta sedvänjorna ... I Gamla testamentet fanns inte möjligheten att i Jesu namn driva ut onda andar. Det fanns ingen frälsning för demondyrkande människor, ingen möjlighet att skilja dem från deras förhatliga livsstil. Guds enda möjlighet då var att ge order om fullständig utrotning av de människor, som var ockuperade av onda andar och som tjänade onda andar. I Nya testamentet har vi möjligheten att driva ut onda andar.⁶⁹

⁶⁷ ”Kära förebedjare”, *Förebedjare för Sverige: Bönebrev 5* (1982).

⁶⁸ ”Andliga vikingar”, *Förebedjare för Sverige: Bönebrev 4* (1985).

⁶⁹ Kjell Sjöberg, *Andliga vikingar* (Handen: Salt & Ljus, 1985), 93–94.

Även om det stundande utrotningskriget mot onda andar skulle utmärkas av en hög grad av aggressivitet betonade Kjell Sjöberg flera gånger att detta var just ett krig i andevärlden och inte en ”köttslig” strid i den nuvarande tidsåldern: ”När vi läser om våldshandlingar emot människor av kött och blod, översätter vi det till våldshandlingar mot andemakterna”.⁷⁰ För att understryka detta uttryckte Kjell Sjöberg att de pacifistiska kväkarna skulle ses som föredömen i den andliga striden; kväkarna använde inte fysiskt våld men kämpade mot makterna på ett andligt plan. Denna spänning mellan krigsretorik å ena sidan och idén om kristna som fredsstiftare å den andra syntes också i flera av bönebrevens texter där fredsrorelsen diskuterades. ”Det finns ingen verklig fred utan Gud och försoningen genom Jesus Kristus”, skrev den danska pingstpredikanten Johannes Facius (1936–2012) i en artikel 1983. Själva idén om fred utanför de kristna ramarna beskrev Facius som en ”falsk Messiasrörelse” och som ”djävulens försök att lura Guds folk”:

Bibeln talar faktiskt om en världsvid fred som kommer vara en kort tid. Det blir när Antikrist framträder och han kommer samla alla världens nationer under sig. Men den freden kommer Gud inte acceptera.⁷¹

I *Andliga vikingar* var tonen om mänsklig fred inte lika avståndstagande. Kjell Sjöberg noterade gillande att kväkarna ”var absolut konsekventa emot våld och militärtjänst”⁷² och förmanade sina läsare att inte sammanblanda den andliga striden med en mänsklig konflikt. ”Man renar aldrig ett land genom att utrota och avrätta syndare” skrev han varnande.⁷³ Samtidigt betonade Kjell Sjöberg att den slutgiltiga striden – där utvalda andliga krigare skulle utgöra ”stormtrupper” i den återvändande Kristus armé – möjliggjorde en evig ”frid för dem på jorden, som är villiga att lyda Kristus”.⁷⁴ Att avstå från fysiskt – men inte andligt – våld var således ett krav i den rådande tidsåldern. I den föregående – som beskrev krig i

⁷⁰ Sjöberg, *Andliga vikingar*, 7.

⁷¹ Johannes Facius, ”Guds fredsrorelse i världen idag”, *Föredjare för Sverige: Bönebrev 3* (1983).

⁷² Sjöberg, *Andliga vikingar*, 66.

⁷³ Sjöberg, *Andliga vikingar*, 70.

⁷⁴ Sjöberg, *Andliga vikingar*, 145–147, min kursivering.

Gamla testamentet – och i den kommande – då Kristus skulle överta makten på jorden med hjälp av sina stormtrupper – skulle våldet vara helt nödvändigt.

Enligt Kjell Sjöberg var det ultimata målet för förebedjarnas krig att få kontroll och införa en ny ordning:

De som skall ”intaga städer” för Kristus måste också kunna styra dem. Därför måste det finnas en ordning i Herrens armé, så att vi vet vilken grupp vi tillhör, vad vår uppgift är, vilka som har ledaruppdrag och vad som är vår strategi för erövringen,

noterade Kjell Sjöberg år 1985.⁷⁵ Denna fråga, om hur samhället i allmänhet och svenska folket i synnerhet skulle styras, förblev som följande avsnitt visar ett återkommande ämne för Kjell Sjöberg och Förebedjare för Sverige.

GUD SKA STYRA SVERIGE

I första numret av bönebreven marknadsfördes Kjell Sjöbergs bok *Gud ska styra Sverige* som ”djärv och utmanande”,⁷⁶ och dess inflytande på tänkandet hos Förebedjare för Sverige genomsytrade de texter som de skrev och gav ut därefter. Även om den slutgiltiga striden med Kristus vid denna tidsålders slut var en ultimat målbild för Förebedjare för Sverige uttrycktes alltså genomgående också idéer som kretsade kring hur församlingen skulle utöva politisk makt redan här och nu. I det andra bönebrevet 1976 resonerade en icke namngiven skribent kring detta:

Som kristna är vi naturligtvis hänvisade till demokratins spelregler som alla andra, men då ska vi inte bara låta oss nöja med att det finns kristna riksdagsledamöter som vi hoppas ska ”föra vår talan”. För det första bör vi aktivt stödja dem på olika sätt och för det andra måste vi inse att vi behöver skapa opinion ute i samhället för de bibliska värderingarna på olika områden.⁷⁷

⁷⁵ Sjöberg, *Andliga vikingar*, 90.

⁷⁶ ”Gud ska styra Sverige”, *Förebedjare för Sverige: Bönebrev 1* (1976).

⁷⁷ ”Gud, människan och lagstiftningen”, *Förebedjare för Sverige: Bönebrev 2* (1976).

Inställningen till demokrati grundades inte direkt på en skepsis till ordningen där flera har inflytande, utan snarast på att det måste finnas en *kristen* grund om ett samhälle ska fungera. I flera texter i breven från Förebedjare för Sverige skissade olika skribenter på hur ett annat, mer gudomligt, styrelseskick skulle se ut. En skribent talade om att Jesus som kung också innebär ett politiskt regimskifte, en förändring som ska ”administreras” av de kristna:

Jesus är redan smord till Konung och väntar på att bli erkänd som sådan också här på jorden. Det är församlingens uppgift att administrera detta regimskifte ... Jag vill använda begreppet ”profetiskt handlande” i en alldeles speciell mening, nämligen för att beteckna de initiativ som församlingen kan ta för att samverka med Gud i enlighet med hans löfte för en bestämd tid i historien.⁷⁸

I *Gud ska styra Sverige* skrev Kjell Sjöberg att de troende ska utgöra en ny regeringsmakt under Kristus monarki:

Vi tror på styrning. Demokrati är inte den högsta formen för ett lands regerande. Bibeln visar en högre form. Teokrati ... Om bedjarna får makten i Sverige så kommer vi att få en teokrati som regeringsform.⁷⁹

I ett bönebrev skickat 1979 argumenterade Kjell Sjöberg därför för att ”enheten bland Guds folk [behöver] växa sig starkare” så att ”Guds församling ska bli en maktfaktor i samhället”.⁸⁰ I texterna från Förebedjare för Sverige kan man se en pendelrörelse mellan att vilja be *för* makthavare och att be *emot* dem, mellan att ge makthavare vägledning och att själva bli makthavare. Kjell Sjöbergs teokratiska modell i *Gud ska styra Sverige* innebar att bedjarna och församlingarna ”utövar andligt inflytande över Sveriges land och folk och myndigheterna”.⁸¹ Det går att förstå idén om andligt politiskt inflytande i relation till Kjell Sjöbergs idéer om den andli-

⁷⁸ Sven Nilsson, ”Församlingen ska administrera ett regimskifte”, *Förebedjare för Sverige: Bönebrev* 5 (1983).

⁷⁹ Sjöberg och Sjöberg, *Gud ska styra Sverige*, 76.

⁸⁰ Kjell Sjöberg, ”På väg mot en mer förpliktigande enhet”, *Förebedjare för Sverige: Bönebrev* 1 (1979).

⁸¹ Sjöberg och Sjöberg, *Gud ska styra Sverige*, 75.

ga krigföringen; bedjarnas maktutövande sker i denna tidsålder på ett annat plan än vad som kommer vara fallet i den kommande.

Samtidigt låg idén om bedjarnas andliga inflytande nära den politiska makten; under våren 1982 förklarade en anonym skribent i bönebrevet att det "är förebedjarna som skall styra Sverige".⁸² Ett halvår senare förkroppsligades denna föreställning då Kjell Sjöberg sammankallade tjugoen personer med anknytning till Förebedjare för Sverige och utsåg dessa till en "skuggregering" där varje medlem hade "till uppgift att specialbevaka vad som händer inom de olika departementen".⁸³ I samband med den andliga regeringsbildningen förklarade Kjell Sjöberg initiativet med att markera vad som förväntades av dem:

Allt vad vi behöver veta om, hur en nation och ett samhälle skall fungera finns uppenbart i Guds ord och speciellt i de förordningar som Mose fick ge ... Vi måste reformera samhället efter de instruktioner, som Herren gav genom Mose till folket.⁸⁴

Under våren 1983 publicerade Förebedjare för Sverige en profetia som mottagits av en deltagare vid en av deras böneveckor. Profetian, som var utformad som ett uttalande från Gud, underströk att de varit rätt ute:

Jag beskyddar era gränser från fienden ... Ni kan upprätta en ny ordning och rättfärdighet i ert land. Jag är en mäktig Gud! Jag är regenten över ert land. Tag den auktoritet Jag givit er och styr detta land med Mig.⁸⁵

Kjell Sjöberg hade gett den teologiska motivationen till en sådan ordning i *Gud ska styra Sverige* redan år 1976. Genom ett antal bibelhänvisningar argumenterade han för att de troende ska ingå i "änglarnas rådsförsamling" och regera tillsammans med Gud. Särskilt mycket fokus lade han vid Ps 82 där "Gud står i gudaförsamlingen, i gudarnas krets håller han dom" och där psalmisten säger "Ni är gudar, alla är ni den högstes söner". För

⁸² "Kära förebedjare", *Förebedjare för Sverige: Bönebrev 2* (1982).

⁸³ "Kära förebedjare", *Förebedjare för Sverige: Bönebrev 2* (1982); Nilsson, *Steget före*, 141.

⁸⁴ Sjöberg citerad i Nilsson, *Steget före*, 142.

⁸⁵ "Följande profetia blev utgiven på Västanaåshemmet under böneveckan den 19 mars", *Förebedjare för Sverige: Bönebrev 3* (1983).

Kjell Sjöberg förklarade dessa bibelord vilken position de pånyttfödda ska ha i relation till både Gud och världen:

Vi kommer inte som tiggare inför Gud. Genom vad Kristus gjort för oss har vi blivit upphöjda till Guds jämlikar. Han vill rådgöra med oss om vad han skall göra med Sverige. Våra böner blir förslag i den himmelska rådsförsamlingen ... Att det är fråga om människor, dem som psalmisten också kallar gudar det vittnar Jesus själv om ... Jag har sett en djup hemlighet i denna psalm. [S]ådana som han kallar för den Högstes söner är alla som blivit födda på nytt. De är insatta i den himmelska världen för att regera med Kristus.⁸⁶

Medan de teokratiska visionerna hos Förebedjare för Sverige manifesterades genom Kjell Sjöbergs skrifter och initiativ, framträdde också ett avgjort nationalistiskt tänkande i bönebreven. Denna nationalistiska världsbild fungerade både som drivkraft för och konsekvens av deras strävan efter ett gudomligt styrt samhälle. Idén om sambandet mellan den kristna och den nationella identiteten gestaltade inte enbart hur Förebedjare för Sverige såg på politiskt inflytande, utan också hur de sökte en kollektiv svensk identitet grundad på kristna värden där det svenska folket kunde få en kulturell och andlig renässans.

PROFETISK KAMP FÖR EN PÅNYTTFÖDD NATION

I särskilt stark belysning i bönebreven från Förebedjare för Sverige stod en idé om att man verkade i en profetisk tradition. Under 1981 bjöd sammanslutningen in till ett antal träffar och konferenser som handlade om ”den profetiska församlingen”, en ”församling som kollektivt får handla som profeterna fick göra under Gamla testamentets tid”.⁸⁷ Enligt Kjell Sjöberg skulle den kristna församlingen agera tillsammans i ”det profetiska skeendet” på ett sätt som liknade den bibliska profeten Elias roll:⁸⁸

Elia tog ett förbönsansvar för sin nation. Gud har fastställt bestämda tider och utstakat gränserna inom vilka nationerna ska bo. Se Apg 17:26. Käs-

⁸⁶ Sjöberg och Sjöberg, *Gud ska styra Sverige*, 79–82.

⁸⁷ Kjell Sjöberg, ”Den profetiska församlingen”, *Förebedjare för Sverige: Bönebrev 5* (1981).

⁸⁸ Sjöberg, ”Den profetiska församlingen”.

lan av ansvaret för moderlandet är ett skydd mot Anti-krists framträdande. Hans mål är en världsregering. Det finns många krafter som tjänar Anti-krists intressen genom att luckra upp kärleken till Sverige. Förebedjare för Sverige vill föra människor in i detta nationsansvar.⁸⁹

Den profetiska rollen bands således samman med en teologiskt motiverad nationalism eftersom Gud utstakat gränserna. Församlingens uppgift var att ta ansvar för "moderlandet" och genom detta stärka nationen; endast så kunde Antikrists mål om en världsregering hållas stången. Kjell Sjöberg skrev att Gud hade "fastställt nationsgränserna" för att "hindra ondskan från att nå världsformat".⁹⁰ Denna idé motiverade bland annat att Förebedjare för Sverige ville "göra sommaren 1983 till en sommar då vi beder för vårt lands gränser" och "vårt försvar".⁹¹ Man uppmanade läsarna att bilda en "bönekedja runt Sverige" och att de skulle meddela redaktionen vilka gränssträckor de skulle "manifestera" så att "inga länkar kommer fattas".⁹²

Att det rörde sig om *andlig* krigföring i mobiliseringen var tydligt, men åtagandena knöts i flera nummer av bönebreven också till det *militära* försvaret och ett eventuellt invasionshot från länder som var fientligt sinnade till Sverige.⁹³ Det fanns en oro bland Förebedjare för Sverige, stärkt av profetior som uttalats vid gemensamma bönedagar, att det militära hotet mot landet var överhängande. I det tredje bönebrevet år 1980 publicerades därför en beredskapsplanering med tips om hushållning, värmekällor, transportmedel och kommunikation som en arbetsgrupp i Järfälla pingstförsamling sammanställt.⁹⁴ Ett år tidigare hade en av företrädarna varnat för att den "antimilitaristiska attityd som arbetats fram i Sverige under lång tid gör att Sverige kan serveras på silverfat åt östmakterna".⁹⁵

⁸⁹ Sjöberg, "Den profetiska församlingen".

⁹⁰ Kjell Sjöberg, "Det gäller Sveriges gränser", *Förebedjare för Sverige: Bönebrev 3* (1983).

⁹¹ Sjöberg, "Sveriges gränser".

⁹² "En bönekedja runt Sverige sommaren 1983", *Förebedjare för Sverige: Bönebrev 3* (1983).

⁹³ Se till exempel "Kära förebedjare", *Förebedjare för Sverige: Bönebrev 2* (1983); "Kära förebedjare", *Förebedjare för Sverige: Bönebrev 2* (1982).

⁹⁴ "Beredskapsplanering", *Förebedjare för Sverige: Bönebrev 3* (1980), 2.

⁹⁵ "Vi står på tröskeln till ett nytt världskrig", *Förebedjare för Sverige: Bönebrev 5* (1979).

Som vi noterat tidigare ansåg Förebedjare för Sverige att nationen också var utsatt för ett inre hot. ”Synden och sekulariseringen har trängt djupt in i folksjälén, och Gud har talat om räknasap och dom för vårt folk” skrev man i bönebrevet 1982.⁹⁶ Begreppet *folksjäl*, som har sitt ursprung hos den tyska tänkaren Johann Gottfried Herders (1744–1803) nationalistiska filosofi, betecknar en idé om att en nation består av en kollektiv kärna uttryckt över generationer, klasser och kön genom en statisk gemensam kultur, språk, tro, berättelser och musik.⁹⁷ Det var denna nationens kollektiva själ som smutsats ner genom sekularisering och synd enligt Förebedjare för Sverige:

Den andliga miljöförstörelse som pågått i vårt land, och varit så uppenbar de senaste decennierna har åstadkommit en nersmutsning som har påverkat varje samhällsskikt och brutit in i varje samhällsgrupp. Vårt folk behöver renas. Bed om ett andligt reningsbad för individerna, för samhället och Sveriges samtliga församlingar.⁹⁸

Det svenska folket riskerade ”förintelse” genom sina gemensamma synder: att låta abort, skilsmässor och en kritisk utrikespolitik gentemot staten Israel få fortgå.⁹⁹ Lösningen på problemet stavades folkets rening; en ”karismatisk och social väckelse”,¹⁰⁰ en pånyttfödelse för inte enbart individerna, utan också för nationen. I bönebreven uttrycktes en tanke om att Sverige en gång gjort upp med det hedniska arvet och blivit kristet. Men sedan kom sekulariseringen, avkristningen, varför den svenska nationen måste väckas, pånyttfödas, för att undgå den slutgiltiga domen: ”Vi i Europa har fått kristendomen hit tidigt och har ’drivit ut den onda anden’. Huset har blivit städat och fint men vi har inte längre någon herre och molnen hopar sig. Det enda botemedlet är att vi kröner Jesus som kung

⁹⁶ ”Kära förebedjare”, *Förebedjare för Sverige: Bönebrev 4* (1982).

⁹⁷ Se till exempel Erica Benner, ”Nationalism: Intellectual origins”, i *The Oxford Handbook of the History of Nationalism*, red. John Breuilly (Oxford: Oxford University Press, 2013), 36–55; jfr Johann Gottfried von Herder, ”Ideas on the philosophy of humankind”, i *The Idea of Race*, red. Robert Bernasconi och Tommy Lee Lott (Indianapolis: Hackett Publishing, 2000), 23–26.

⁹⁸ ”Förbönssåmen: En reningsprocess”, *Förebedjare för Sverige: Bönebrev 2* (1979).

⁹⁹ ”Kära förebedjare”, *Förebedjare för Sverige: Bönebrev 5* (1983).

¹⁰⁰ ”Bönebrev”, *Förebedjare för Sverige: Bönebrev 1* (1976).

över vår nation om den ska kunna räddas.”¹⁰¹ För Kjell Sjöberg fanns ett starkt samband mellan familjens upplösning och hotet mot nationen:

Först är man trolös på familjens område, därför att man inte längre ser familjen som något heligt, som är instiftat av Gud. Nästa steg är den nationella trolösheten, därför att man inte längre ser nationen som något som Gud instiftat.¹⁰²

Kjell Sjöberg kopplade samman denna ”nationella trolöshet” med den bibliska berättelsen om Isebel, hustru till den israeliske kungen Achav, som konspirerade för att införa avgudadyrkan och förföljde profeterna:

Elia konfronterade Isebel. I Isebel såg vi något av den militanta feministrörelsen som påverkat upplösningen av familjen och som ligger i botten för abortfrågan, det ökade antalet skilsmässor och ökningen av homosexualitet och lesbiskhet.¹⁰³

Genom att referera till bibliska berättelser och gestalter som Elia och Isebel skildrade Förebedjare för Sverige moderna sociala förändringar – som ökad jämställdhet, sekularisering och social liberalisering – inte enbart som *moraliska* utan också som *nationella* hot. Denna koppling mellan det moraliska, det andliga och det nationella underströk vad de antog stod på spel: själva existensen av, och renheten i, den svenska nationen. Genom profetisk klarsyn, ett ”andligt reningsbad” och en återkröning av Jesus som Sveriges herre såg Förebedjare för Sverige en väg tillbaka till vad de ansåg vara de rena och heliga värden som nationen vilade på. Sverige kunde bli fött på nytt.

PROFETISKT INFLYTANDE OCH POLITISK MAKT

Hur ska man förstå Förebedjare för Sveriges politiska vision? Den teologi som Förebedjare för Sverige stod för och spred – en karismatiskt orienterad evangelikalism påverkad av dispensationalistiska idéer – har möjlighet

¹⁰¹ ”Den andliga krigföringen”, *Förebedjare för Sverige: Bönerev 5* (1981).

¹⁰² Sjöberg, *Låt varna er!*, 83.

¹⁰³ Kjell Sjöberg, ”Den profetiska församlingen”, *Förebedjare för Sverige: Bönerev 5* (1981).

att hårbärgera tankegoods som hör hemma i radikalnationalistisk politisk ideologi.¹⁰⁴ I radikalnationalismens kärna finns en strävan efter att knyta ett föreställt folk till ett avgränsat territorium. Runt denna kärna kretsar ett antal begrepp som gör ideologin fyllig.¹⁰⁵ För Förebedjare för Sverige handlade dessa om en förfallen moral som löser upp familjen, hotar foster med abort och främjar antikristlig homosexualitet. Här syntes också en idé om en evig kamp mot konspirerande yttre krafter som hotar såväl den svenska statens gränser som folkets själ. Till försvar för den hotade nationen stod profeterna, en Herrens armé, som ville ta intryck från såväl bibliska krigsskildringar som idéer om vikingarnas bärsärkagång.

De tankegångar som Förebedjare för Sverige uttryckte gick hand i hand med radikalnationalistiska politiska idéer. Samtidigt kan man anta att bönebreven av många prenumeranter i den karismatiska miljön lästes med ”andliga” glasögon. Talet om att rena nationen och att andligen bevaka gränsen skulle kunna tolkas som rena metaforer hämtade från Bibelns berättelser – som ett utslag av en engagerad kristen tro. Men ingenting sägs eller skrivs i ett vakuum och vad man säger kan få betydelse på fler sätt än förväntat. Som denna studie visar kan idéer om andlig krigsföring underblåsa konventionell nationalistisk militarism – och underbyggas med stöd i antisemitiska föreställningar om en judisk världskonspiration.

Förebedjare för Sverige hade sin mest betydelsefulla tid under 1980-talet, det årtionde då radikalnationalismen gick från att befinna sig i det svenska samhällets utkant till att hamna i blickfånget för såväl media som en betydande del av ungdomskulturen. I mars 1982, tre månader efter att Kjell Sjöberg varnat för ”krafter som tjänar Antikrists intressen genom att luckra upp kärleken till Sverige” bildades formellt en organisation som

¹⁰⁴ Dispensationalism är en historiesyn som menar att Gud delat in historien i specifika tidsåldrar, eller ”dispensationer”, och att människorna nu lever i den sista tid som ska föregå antikrists herravälde, följt av Kristus återkomst och seger över Satan. En av de mer grundliga analyserna av denna historiesyn finns i George M. Marsden, *Fundamentalism and American Culture* (Oxford: Oxford University Press, 2022).

¹⁰⁵ Markus Lundström och Tomas Poletti Lundström, ”Radical Nationalism”, *Journal of Political Ideologies* (2023), 1–14.

verkligen ville bedyra sin kärlek till nationen: *Bevara Sverige svenskt*. Liksom hos Förebedjare för Sverige fanns hos Bevara Sverige svenskt personer som engagerat sig i Sveriges nationella förbund. Sex år efter bildandet hade Bevara Sverige svenskt omvandlats till Sverigedemokraterna, det första radikalnationalistiska parti som skulle väljas in i riksdagen.

En version av evangelikalt karismatiskt tänkande som kombinerat idéer om andlig krigföring och profetiska samhällsvisioner med vad som brukar betecknas som herraväldesteologi (eng. "dominion theology") har varit särskilt inflytelserik i de kristna motiveringarna till Donald Trumps politiska program och kampanjer i USA.¹⁰⁶ I en lång rad internationella vetenskapliga studier har teologen och missionären C. Peter Wagners roll i denna utveckling pekats ut som central.¹⁰⁷ Han myntade år 1999 uttrycket "den nya apostoliska reformationen" för att beteckna en rörelse som över kyrko- och konfessionsgränser introducerat och genomdrivit ett nytt sätt att organisera kyrkor och karismatiska nätverk. Wagner kallade det för en "kyrkbävning", som förenat olika kristna genom deras gemensamma vision om vikten av evangelisation, andlig krigföring, modern lovsångsmusik, församlingsplantering och en ny auktoritetsstruktur.¹⁰⁸ 2008 skrev han i boken *Dominion!* att "den praktiska teologi som på bästa sätt lägger grunden för samhällsomvandling är herraväldesteologin, ibland kallad 'Kingdom Now'".¹⁰⁹

¹⁰⁶ För en detaljerad bakgrund till – och tolkning av – denna teologi, se till exempel Mikael Stenhammars artikel i detta nummer, "Missionera, konsumera och dominera: Kyrkans profetiska uppdrag enligt dominionsteologin", *HYBRID* 3 (2025), 172–223, och Arne Helge Teigen, "Profetiene om Donald Trump, USA og NAR-bevegelsen: En kritisk undersøkelse av profetier om Donald Trump, USA og Guds rike innen New Apostolic Reformation-bevegelsen", *Theofilos* 12/2–3 (2020), 291–309.

¹⁰⁷ Se till exempel John Weaver, *The New Apostolic Reformation: History of a Modern Charismatic Movement* (Jefferson: McFarland, 2016); Damon T. Berry, *New Apostolic Reformation, Trump, and Evangelical Politics: The Prophecy Voter* (London: Bloomsbury Publishing, 2023); Gagné, *American Evangelicals*.

¹⁰⁸ C. Peter Wagner, *Kyrkbävning: Den nya apostoliska reformationen som skakar om dagens kristenhet* (Uppsala: Livets ords förlag, 2002).

¹⁰⁹ C. Peter Wagner, *Dominion! How Kingdom Action Can Change the World* (Grand Rapids: Chosen, 2008), 59, min översättning.

Wagner hämtade inspiration från flera håll, men en av dem han uttryckligen menade hade introducerat honom till strategisk andlig krigsföring – denna ”banbrytande kristendom som jag tidigare bara hade varit marginellt medveten om” – var Kjell Sjöberg.¹¹⁰ Sjöberg var enligt Wagner ”en av vår tids främsta profetgestalter och dessutom en apostel av stor betydelse”.¹¹¹ Särskilt intryck hade Kjell Sjöberg gjort på Wagner när det gällde frågor om ”andlig kartläggning” och ”andligt spionage”.¹¹² Sommaren 2016 uttalade Wagner sitt stöd för Donald Trump i tidsskriften *Charisma News* och liknade honom vid Kyros den store.¹¹³ Han hann dock inte se sitt profetiska uttalande gå i uppfyllelse. Wagner avled i sitt hem den 21 oktober 2016. Två veckor senare vann Donald Trump presidentvalet och blev världens mäktigaste man.

¹¹⁰ C. Peter Wagner, *Confronting the Powers: How the New Testament Church Experienced the Power of Strategic-Level Spiritual Warfare* (Ventura: Regal Books, 1996), 250.

¹¹¹ Nilsson, *Steget före*, 198.

¹¹² Wagner, *Confronting the Powers*, 30; C. Peter Wagner (red.), *Breaking Strongholds in Your City: How to Use Spiritual Mapping to Make Your Prayers More Strategic, Effective, and Targeted* (Ventura: Regal Books, 1993).

¹¹³ ”C. Peter Wagner: I Like Donald Trump”, *Charisma News* (2016), online: <https://www.charismanews.com/politics/opinions/c-peter-wagner-i-like-donald-trump/>.